

הכי בין הסוחרים האירופים השונים שפעלו בחלב. עינם של הסוחרים הצרפתים במורה בכלל ובחלב בפרט היתה צרה בסוחרים היהודים, שנהגו מחסות צרפתית והסתייעו בה כדי לקדם את עסקיהם, והם ביקשו להצר את צעריהם. אלא שניסיונות אלה עמדו בסחירה לאינטרסים של הקונסולים הצרפתים בלבנט. אלה העניקו את חסותם לסוחרים היהודים הן בשל התפקיד המסחרי החשוב שמילאו, אך בניכוי בשל המסמך שהעלו לקונסוליה בחמורה לקבלת חסותה, שאפשרו את התקודה הכלכלי. אמנם, היהודים לא ששו לשלם מס ולא בחלו באמצעים שונים, כשרים ולא כשרים אסוה, כדי להתחמק מחשולו. אף על פי כן, לכל אורך המאה ה-18 חזרות ונשמעות חלונות של סוחרים צרפתים המבקשים לשלול מן היהודים את החסות הצרפתית והשחכות הקונסוליים העטופים כי ללא מסי היהודים לא תוכל הקונסוליה לתפקד.¹¹

כאשר לבני פיגיוטו, לא כרוז אם גם הם נהגו מחסות צרפתית. גם לא ידוע אם נגמו עם אותם סוחרים יהודים רבים שנוותרו ב-1747 על חסותה של צרפת ועברו לחסות אנגליה, לאחר שזו קיבלה את הזכות ליצג את ענייניה של אוסטריה כמעט בכל רחבי האימפריה העותמנית.¹² מכל מקום, בספטמבר 1771 הוכרז רשמית כנתינים טוסקנים, וככאלה חסו בעלה של הקיסרית הרומית הקדושה.¹³ יש להדגיש כי למרות שנשגו על המסחר הצרפתי, חלה ירידה בהשפעה הפוליטית של צרפת על האימפריה העותמנית.¹⁴ יתרה מזו, במחצית השנייה של המאה ה-18 שבים הבריטים מנסים לחדש את אחיזה במסחר בלבנט, וגם מדינות אחרות מנסות להרחיב את מסחרן עם האזור. אוסטריה מקימה חברה חדשה למסחר עם המורה; היא פותחת ארבע עשרה קונסוליות חדשות, בכללן זו שבחלב, שבאשה יעמוד רפאל פיגיוטו; היא מפתחת נמלים ישנים ומקימה נמלים חדשים ומשיגה הטבות לסוחריה. במקביל גם מתרחב המסחר הרוסי, ושני אלה מתחרים כמסחר הצרפתי ובכך מגבירים את עוינות הסוחרים הצרפתים לסוחרים מבת פיגיוטו, שחסו תחת הדגל האוסטרי.¹⁵ ב-3 במרס 1781 פורסמה תקנה, שהתירה גם לסוחרים זרים בלבנט לסחור ישירות עם נמל מרסיי. בתוך שלוש שנים מתרחבים עסקי הסוחרים היהודים, ואלה מוילים מחירים ומביאים ביחד לזעזוע השווקים ולפשיטת רגל של רבים מן הסוחרים הצרפתים. התחושה היתה כי הצרפתים עומדים לאבד את ככורתם במסחר עם המורה.¹⁶ מכה קשה על המסחר הצרפתי בחלב מנחיתה המהפכה הצרפתית. גנרת לשכות המסחר בצרפת ב-1791, חילופי קונסולים מטעם המשטר החדש גירושו סוחרים בני המשטר הישן – כל אלה דרדו את המסחר הצרפתי בחלב לשפל המדרג.¹⁷ מכה נוספת הונחתה על הסוחרים הצרפתים בעקבות מלישת הצבא הצרפתי למצרים ביולי 1798. מלישה זו עוררה תגובות נעזמות ברחבי האימפריה העותמנית. בחלב נאסרו בתגובה כל הסוחרים הצרפתים

11 Schwarzfuchs (above, note 3), p. 713 (הוצעה 3 לעיל), עמ' 57-80; לוצקי (הצעה 2 לעיל), עמ' 51. דוגמה למעשי הנוהא של הסוחרים היהודים ראה: הרב אליהו שמאע הלוי, קרבן אש"ח, ליוזרת קפא"א, ח"ט, י"ט, כ"ח, דף ג ע"א: 'אשר שאלת מעיני ניוסיו ותוקי המלכים הפראנקוס (האירופים) שיש להם ספינות כל מלכות ומלכות יש להם ספינות שנקראים ע"ש [על שם] אותה מלכות. ויש להם חק שכל מה שיביא סחורה באותה ספינה שהוא מאותה מלכות שחייב ליתן כר"ך [כך וכך] קונסולתו [droit de consular], מסי הקונסוליה] לקנטול שמשנה מחתה אותה מלכות ומי שלא יקבל עליו הנאי זה לא יורידו לו סחורה תוך הספינה, אי שרי לישאל המביא סחורה תוך הספינה להבחיז המסס מן קנטול באיזה צד ואופן שיהיה או אסור משום דינא ומלכותא'.

12 ררן (הוצעה 3 לעיל), עמ' 59-60.

13 La Calocch (above, note 3), p. 137

14 על הסיבות לכך עיין בהרחבה: Masson (above, note 9), pp. 246-280; Paris (above, note 4), pp. 101-106

15 על התחרות הזאת ראה בהרחבה: Masson (above, note 9), pp. 391-401; Paris (above, note 4), pp. 106-107

16 Masson (above, note 9), pp. 134-135

17 AE, CCC, Alep, vol. 30, Deval, Alep, 25.2.1838; Le Calocch (above, note 3), p. 144

לוצקי (הצעה 2 לעיל), עמ' 63-64.